

İşletme Kavramı Ve Muhasebenin Fonksiyonları (Muhasebe Notları)

Dr. Hasan Yalçın, YMM, E. Hesap Uzmanı

İşletmeler insan ihtiyaçlarını karşılamak ve kar elde etmek amacıyla ekonomik olarak mal ve hizmet üreten ve pazarlayan örgütlerdir. Mal ve hizmetleri üretirken ve pazarlarken işgücü (insan kaynakları), hammadde (doğal kaynaklar) ve sermaye gibi üretim faktörlerine ihtiyaç duyarlar. Bir üretime üretim faktörü ile başlanır ve bu üretim faktörleri mal ve hizmetlere dönüşerek tüketicilere ulaşır. Üretim faktörleri işletmeler vasıtası ile değerlere dönüşür. Bu değer hareketinin iki yönü vardır. **1. Fiziki Yönü 2. Parasal Yönü.**

Muhasebe işletmede meydana gelen faaliyetlerin mali işlemler olarak da adlandırılan bu parasal yönü ile ilgilenir. İşletmeye giren ve üretim ya da pazarlamada kullanılan her faktör için işletmeden bir para çıkışı olur. Muhasebe işletmede meydana gelen ve para ile ifade edilen ticari işlemleri kaydeder ve daha sonra kaydettiği bu parasal bilgileri ilgili kişilere sunar.

İşletmelerin işletmeyi kuran kişilerden farklı bir kişiliği vardır. Öncelikli olanda işletmenin kendi kişiliğidir. Bu yaklaşım tarzından hareketle işletme ve onunla ilgili kişileri üç farklı statüye ayırmak mümkündür.

1. Kişi, işletmenin kendisidir,
2. Kişi işletmenin kurucuları veya hissedarlarıdır.
3. Kişi ise işletme ile ticari veya mali olarak ilişki içinde olan kişilerdir.

Muhasebe bu üç kişilik için veri üretir. Muhasebenin üretmiş olduğu verileri bu her üç kişilik de yakından takip eder ve kullanır.

Muhasebe işletmenin varlıklarında ve bu varlıkların kaynaklarında değişme yaratan mali nitelikte ve para ile ifade edilen işlemlere ait bilgilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi, analiz ve yorumlanması suretiyle ilgili kişi veya kurumlara raporlar halinde sunulmasını sağlayan bir bilim sanat ve usulü olarak tanımlanabilir.

Muhasebe işletmelerin mali işlemlerini kaydeden, sınıflandıran, özetleyen ve raporlayan bir bilimdir. İşletmenin mali nitelikteki verilerinin toplandığı, para ile ifade edilmiş halde kaydedildiği, niteliklerine göre sınıflandırıldığı, belli bir dönemin işlemlerinin sonucunu özetleyecek şekilde raporlandığı bir sistem olarak da ifade edilebilir. Bu tanımlamalardan hareketle muhasebenin dört fonksiyonu ortaya çıkar.

Kaydetme; İşletme para ile ifade edilen ve işletmenin kişiliği ile ilgili olan ticari işlemleri kaydeder. Muhasebenin belgelere dayanarak bu işlemleri kaydetmesi birinci ve ilk fonksiyonu olarak karşımıza çıkar. En basit ancak en önemli fonksiyonudur. Bu aşamada yapılacak hatalar muhasebenin üretmiş olduğu bütün verilerin yanlış olmasına neden olur ve muhasebenin diğer fonksiyonlarının önemini yitirmesine neden olur.

Daha öncede belirtildiği üzere işletmede meydana gelen bir işlemin muhasebe kayıtlarına geçirilebilmesi için para ile ifade edilebilmesi, işletme ile ilgili olması ve ispat edici bir belgeye dayanması gerekir. Bu aşama saptama ve ölçme aşaması olarak da anılmaktadır. Parasal olarak ifade edilemeyen bir işlem işletme için çok önemli olsa bile muhasebesel bir işlem olarak dikkate alınmaz. Muhasebe sistemi ilk işlem olarak kaydetme işlemi ile başlar. Defter tutma veya deftere kaydetme fonksiyonu olarak adlandırılan bu aşama muhasebenin sadece bir aşamasıdır. Bu nedenle defter tutma ile muhasebe eş anlamlı kullanılmamalıdır.

Sınıflandırma aşamasında tarih sırasına göre kaydedilen işlemler sonucunda oluşan bilgiler niteliklerine göre ayrıştırılır. Kayıt aşamasında ilk kayıt tarih sırasına göre yevmiye defterine yapılmaktadır. Bundan sonraki aşamada ise bu kayıtlar defteri kebirde açılan hesaplar altında

sınıflandırılır. Sınıflandırılmalar hesaplar kullanılarak yapılır. Bu işlem sonucu hesap grubu ve hesap sınıfı altında da sınıflandırılmalar yapılmış olur.

Sınıflandırma tarih sırasına göre kaydedilen bilgilerin niteliklerine göre ayrılmasını ifade eder. Bu şekilde kaydedilen işlemler sonucu oluşan verilerin kullanılma kalitesi artırılmış olur. Muhasebe bilgilerine ihtiyaç duyanların bilgilerden daha fazla ve daha hızlı yararlanılması sağlanmış olur.

Raporlama; bu aşamada muhasebe daha önce kaydedilen ve sınıflandırılan bilgileri özetleyerek ve raporlayarak ilgililerin kullanımına sunar. Öncelikle sınıflandırılan işlemler dönem sonlarında toplanarak daha kolay sonuçlar çıkarabilmek ve yapılan kayıtların kontrolünü sağlamak için özetlenir. Bu özetleme mizan vasıtası ile yapılır. Özetlenen işlemler mali tablolar aracılığıyla işletme içi ve işletme dışı kişilere sunulur. Raporlamalar mali tablolar aracılığıyla yapılır. Temel mali tablolar Bilanço ve Gelir Tablosudur. Satışların maliyeti tablosu, Kar dağıtım tablosu, Nakit akım tablosu diğer mali tablolara örnek olarak verilebilir.

Analiz ve Yorumlama; muhasebenin bu fonksiyonu zaman içinde daha fazla önem kazanmıştır. Modern muhasebe anlayışının geleneksel yaklaşımdan ayrıldığı en önemli nokta analiz ve

yorumlama aşamasıdır. Bu aşamada muhasebe tarafından daha önce özetlenen ve raporlanan bilgiler analiz edilerek yorumlanır. Analiz ve yorumlama uzmanlık gerektirir. Dış verilerden de yararlanılarak mali analiz teknikleri kullanılır. Muhasebe tarafından sunulan mali tabloların analiz ve yorumlanması işletmenin geleceği ve işletme yöneticilerin alacağı kararlar açısından son derece önemlidir.

Uluslararası Finansal Raporlama Standartı (IFRS) Vakfı

IFRS® Vakfı, IFRS Standartları olarak bilinen küresel muhasebe standardı seti oluşturmaktan sorumlu, kâr amacı gütmeyen bir uluslararası kuruluştur. IFRS® Vakfı'nın misyonu, dünya genelindeki finansal piyasalara şeffaflık, hesap verebilirlik ve verimlilik getiren IFRS® Standartlarını geliştirmektir.

The IFRS® Foundation is a not-for-profit international organisation responsible for developing global accounting standards, known as IFRS Standards. The IFRS® Foundation mission is to develop IFRS® Standards that bring transparency, accountability and efficiency to financial markets around the world.

www.ifrs.org